

KIELIPALVELUT - TULKKAUKSELLA YLITETÄÄN KIELI- JA KULTTUURIMUURI

Käytä ammattitulkin palvelua

Tulkkauspalveluja käyttämällä varmistetaan, että viestintä sujuu ja asiat tulevat ymmärretyiksi oikein. Tulkki selvittää myös sanoman ymmärtämisen kannalta oleellisia kulttuuritaustoja. Vaikka asiakas ei katsoisi tulkkausta tarpeelliseksi, viranomaisella on oikeus tilata tulkki oman työnsä helpottamiseksi. Tilaajan tulee varmistua siitä, että tulkki on ammattitulkki; jolloin hän on suorittanut asioimistulkin ammattitutkinnon tai, hänellä on tulkkausopintoja ja tutkinto yliopistosta tai hän suorittanut asioimistulkkipäätöksen ja hänellä on pitkä työkokemus. Ammattitulkin palvelulla varmistetaan sekä asiakkaan että viranomaisen oikeusturva. Ammattitulkkinä eivät voi toimia asioimistilanteeseen osallistuvien henkilöiden lähisukulaiset, ystävät eivätkä lapset.

Asioimistulkin ammattisäännöstö

Tulkit noudattavat työssään asioimistulkin ammattisäännöstöä ja asioimistulkkausohjeita. Keskeisimpiä sääntöjä ovat:

- Tulkki on vaitiolovelvollinen
- Tulkki ei käytä väärin mitään tulkkauksen yhteydessä tietoonsa tullutta
- Tulkki ei ota vastaan toimeksiantoa, johon hänellä ei ole tarpeellista pätevyyttä tai jossa hän on jäävi
- Tulkki valmistautuu tehtävänsä huolellisesti ja ajoissa
- Tulkki pyrkii kattavaan tulkkaukseen, ei jätä mitään pois eikä lisää mitään
- Tulkki pysyttelee puolueettomana ja ulkopuolisena eikä anna henkilökohtaisten asenteidensa tai mielipiteidensä vaikuttaa työhönsä
- Tulkki ei toimi tulkattavien avustajana tai asiamiehenä
- Tulkki ei ole toimeksiantonsa aikana velvollinen hoitamaan mitään muita kuin tulkkaustehtäviä

Toimi näin

Tulkki on parasta tilata hyvissä ajoin. Tulkkauspalvelua tilattaessa on ilmoitettava tarvittava kieli, aika ja paikka, tilaisuuden kesto, tulkattavan asiakkaan nimi ja aihe mahdollisimman tarkkaan. Jos tulkkaus kestää useita tunteja, sovitaan tauoista etukäteen tulkin kanssa.

Tulkaustilanteessa tulkki istuu viranomaisen ja asiakkaan välissä siten, että hänellä on esteetön näköyhteys kaikkiin tulkattaviin. Tulkkauspalvelujen käyttäjän on huolehdittava myös tulkin turvallisuudesta työturvallisuuslain (738/2002, pykälät 1, 2, 5 ja 7) mukaisesti. Tulkkaus voi tapahtua myös etätulkkauksena, puhelin- tai videotulkkauksena. Etätulkkaus säästää matka-ajasta ja matkasta syntyviä kustannuksia.

Tulkaustilanteessa:

- Kohdista puheesi asiakkaallesi (älä tulkille) ja katso asiakasta kohti
- Puhu selkeästi ja jaksota puhettasi sopivasti
- Vältä ammattislangia, murreilmaisuja ja sanaleikkejä
- Anna tulkin esittää tarkentavia kysymyksiä
- Muista, että tulkkaus tapahtuu *minä*-muodossa
- Tulkki tulkaa kaiken, puhu siis vain se, mitä haluat tulkattavan

Tulkkipalvelun tarjoajia

Suomessa on kahdeksan alueellista tulkikeskusta, joita ylläpitää yleensä alueen suurin kaupunki. Keskukset on perustettu kuntien tueksi maahanmuuttajien vastaanottoon, ennen muuta viranomaisten tulkkaustarpeisiin. Tulkkeskukset ovat erikoistuneet harvinaisiin kieliin ja niiden kielivalikoimiin kuuluu useita kymmeniä kieliä. Tulkkeskukset tekevät myös asiatekstikäännöksiä viranomaisten tarvitsemista asiakirjoista, kuten erilaisista todistuksista. Alueellisia tulkkeskuksia löytyy Vantaalta, Jyväskylästä, Lahdesta, Tampereelta, Vaasasta, Oulusta, Turusta ja Kotkasta. Yhteystiedot löytyvät kaupunkien internetsivuilta tai puhelinvaihteen kautta. Suomessa toimii myös useita yksityisiä firmoja ja freelancer -tulkkeja, joiden yhteystiedot löytyvät hakusanalla internetistä tai puhelinluetteloiden keltaisilta sivuilta ja yrityssivuilta.

Säädöspohja

Keskeisimmät säädökset viranomaisen velvollisuudesta huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä ovat hallintolaki (.4347/2003, § 26, 13 ja 69) ja hallintolainkäyttölaki (586/1996, § 77). Tulkitsemisesta säädetään myös esitutkintalaissa (449/1987 § 37), laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/ 785, § 3 ja 5) sekä laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000, 5 §), laissa maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta (493/1999, § 19) ja ulkomaalaislaissa (301/2004, § 10 ja 203). Suomen ja ruotsin kieltä käyttävän oikeudesta viranomaisen järjestämään tulkkaukseen sekä käännökseen säädetään kielilaissa (423/2003, § 10 ja 18).

Kielipalveluiden kustannukset

Tulkkauksesta laskutetaan tuntihintojen mukaan. Hinnat voivat vaihdella paikkakunnan, kielen ja palvelun tarjoajan mukaan. Käännöksistä laskutetaan sivu- tai rivimäärän sekä toisinaan tekstin vaikeustason mukaan. Jokaisen viranomaisen tulisi olla varautunut tulkki-kustannuksiin.

Valtion korvaukset kunnille

Pakolaisten tulkkaus- ja käännöspalvelujen kustannukset korvataan kunnille valtion varoista valtioneuvoston päätöksen (512/1999, 5 §) nojalla. Tulkkaus- ja käännöspalvelujen kustannuksia korvataan, mikäli tulkkausta tarvitseva asiakas kuuluu pakolaisten vastaanoton piiriin ja asia koskee:

- sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita
- kotoutumissuunnitelman laatimista
- kotouttamista edistävien lähiympäristön ja yhteiskunnan tarjoamien palvelujen käyttöön ohjaamista

Lisää tietoa löytyy:

Esitteet: Tulkin välityksellä - Tietoa viranomaisille asioimistulkkauksesta ja Tietoa maahanmuuttajille asioimistulkkauksesta (www.intermin.fi) polku: maahanmuutto>tehtävät>kotouttaminen>tulkkaus- ja käännöspalvelut>esitteet. Samasta paikasta löytyy yhteystiedot alueellisiin tulkkeskuksiin.

Asioimistulkin ammattisäännöstö, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto (www.sktl.net)

Mainitut säädökset: valtion säädöstietopankki, FINLEX. (www.finlex.fi)